

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ
ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

А.БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік университеті

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІ МӘДЕНИЕТ БАСҚАРМАСЫНЫҢ "ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ
МЕМОРИАЛДЫҚ МҰРАЖАЙЫ" КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

КОММУНАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КОСТАНАЙСКИЙ ОБЛАСТНОЙ МЕМОРИАЛЬНЫЙ
МУЗЕЙ ИБРАЯ АЛТЫНСАРИНА" УПРАВЛЕНИЯ КУЛЬТУРЫ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ИННОВАЦИЯ, БІЛІМ, ТӘЖІРИБЕ-БІЛІМ
БЕРУ ЖОЛЫНЫҢ ВЕКТОРЛАРЫ»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

І КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ
«ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ,
ОПЫТ – ВЕКТОРЫ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТРЕКОВ»

І КНИГА

Қостанай, 2023

УДК 37.02
ББК 74.00
И 63

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ/ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Куанышбаев Сеитбек Бекенович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, география ғылымдарының докторы, Қазақстан Педагогикалық Ғылымдар Академиясының мүшесі;

Жарлыгасов Женис Бахытбекович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор;

Скударева Галина Николаевна, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Мәскеу облысындағы МОУ «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректорының м.а.; Ресей Федерациясының жалпы білім беру ісінің құрметті қызметкері, Ресей;

Бережнова Елена Викторовна, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Мәскеу халықаралық мемлекеттік қатынастар институты, Ресей;

Ибраева Айман Елемановна, «Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы» ММ жетекшісі;

Онищенко Елена Анатольевна, «Педагогикалық шеберлік орталығы» жекеменшік мекемесінің Қостанай қаласындағы филиалының директоры;

Демисенова Шнар Сапаровна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі;

Утегенова Бибикуль Мазановна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының профессоры;

Смаглий Татьяна Ивановна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика және психология кафедрасының қауым.профессоры;

Жетписбаева Айсылу Айратовна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы.Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары»: 2023 жылдың 17 ақпандағы Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. I Кітап. – Қостанай: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023. – 1081 б. = «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков»: Материалы международной научно-практической конференции, 17 февраля 2023 года. I Книга. – Костанай: Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023. – 1081 с.

ISBN 978-601-356-244-5

Жинаққа «Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары» атты Алтынсарин оқулары халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енгізілген.

Талқыланатын мәселелердің алуан түрлілігі мен кеңдігі мақала авторларына заманауи білім беруді жаңғырту мен дамытудың, осы үдерісте қазақ ағартушыларының педагогикалық мұрасын пайдаланудың жолдарын, мұғалімдерді даярлаудың тиімді технологиялары мен форматтарын әзірлеу мен енгізу мәселелерін, ақпараттық қоғамдағы білім беру кеңістігінің ерекшеліктерін айқындауға, сондай-ақ педагогтердің инновациялық қызметінің тәжірибесін жинақтауға, педагогикалық үдеріс субъектілерін психологиялық-педагогикалық қолдауға мүмкіндік берді.

Бұл жинақтың материалдары ғалымдарға, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушыларына, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілерге, педагог-психологтарға, магистранттар мен студенттерге қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков». Многообразие и широта обсуждаемых проблем позволили авторам статей определить векторы модернизации и развития современного образования, использования в данном процессе педагогического наследия казахских просветителей, вопросов разработки и внедрения эффективных технологий и форматов подготовки учителей, специфики образовательного пространства в информационном обществе, а также обобщения опыта инновационной деятельности педагогов, психолого-педагогической поддержки субъектов педагогического процесса.

Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-244-5

9 786013 562445

УДК 37.02
ББК 74.00

© А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023
© Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023

4. Карташева О.В. Технологические особенности поддержки проведения занятия в форме викторины для студентов младших курсов направления «экономика» // В сборнике: Интеллектуальный потенциал образовательной организации и социально-экономическое развитие региона Сборник материалов международной научно-практической конференции Академии МУБиНТ. Образовательная организация высшего образования (частное учреждение) «Международная академия бизнеса и новых технологий (МУБиНТ)». 2019. 172–176 с.
5. <https://rosuchebnik.ru/material/servis-myquiz-uchitelyu-instruktsiya-po-sozdaniyu-viktoriny/>.
6. <https://myquiz.ru>.
7. <https://quizizz.com/profile/613090c3225f04001e7a958c>
8. <https://e-learning.idte.ru/practice?id=deTstQuizizz>

ӘӨЖ 37.02

МЕКТЕПТЕРДЕ ҚОЛДАНЫЛАТЫН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР

Хамзина Кулшат Бакытжановна
педагогикалық ғылымдар магистрі
педагогика және психология кафедрасының аға оқытушысы
E-mail: hamzina_67@mail.ru
Фазылахметова Аружан Болатқызы
3 курс студенті
E-mail: afazylakhmetova@bk.ru
А.Байтұрсынов ат. ҚӨУ
Қостанай қаласы, Қазақстан

Аңдатпа

Мақалада қазірге таңда білім беруде қолданылатын инновациялық әдіс-тәсілдер қарастырылып, мұғалімдердің білім беру процессін қызықты өткізу жолдары баяндалған.

***Түйінді сөздер:** инновация, технология, әдіс-тәсілдер, АКТ, педагогика*

Аннотация

В статье рассмотрены инновационные методы и приемы, применяемые в настоящее время в образовании, рассмотрены пути заинтересованности учителей в образовательном процессе.

***Ключевые слова:** инновации, технологии, методы, ИКТ, педагогика*

Abstract

The article discusses innovative methods and techniques that are currently used in education, as well as ways to conduct the educational process of teachers in an interesting way.

***Key words:** innovation, technology, methods, ICT, pedagogy*

Президентіміз жолдауында «Қазір бой салыстыратын емес, ой салыстыратын заман» деп атап өткен болатын. ХХІ ғасыр әлем бойынша жаңашылдықтар мен инновациялар заманы. Жапония, АҚШ, Корея сынды мемлекеттерде технологиялар шарықтап, экономиялық өсім жағдайы реттелуде. Қазақстан үшін де дамушы мемлекеттен, дамыған мемлекет қатарына енуге зор мүмкіндіктер бар. Міне, соның бірі инновациялық жаңашылдықтарды қолдана отырып, халықтың білім сапасын көтеру. Себебі, халық арасында білімге құштарлық ояту арқылы ғана белгілі бір жаңа жетістіктерге жету мүмкіндігі ашыла бастады. Ол үшін жастарымызды білімге құштарлығын жастайынан ояту. Қазіргі таңда белең алып жатқан проблемалардың бірі, оқушылардың телефон және интернет желілерін ойындар мен кинофильмдерге жіберу кесірінен, оқушылардың сабаққа ынтасы төмендеуде, ал төмен деңгейлі оқушылар білім ордаларының сапасын төменге түсіруде. Міне, осы таңда инновациялық әдіс-тәсілдерді, құралдарды қолдану арқылы оқушылар арасында жаңа трендтерді пайда болуына алып келеміз. Ал бұл тренд– сапалы білім.

Соңғы онжылдықтарда білім беру саласында үлкен технологиялық жетістіктер атап өтілді. Бұл инновациялық технологиялар оқытудың жаңа тәсілдерін ұсынады немесе дәстүрлі оқыту әдістерін жетілдіреді. Қазіргі сыныпта әзірленген және қолданылатын әртүрлі технологиялар бар. Оларға компьютерлік оқыту, оқытуды басқару жүйелері, оқытуды талдау, бұлтты есептеу, мобильді оқыту, Google glass сияқты киілетін технологиялар және 3D басып шығару кіреді. Бұл мақалада АКТ қолдану, оқытуды басқару жүйелері және оқытуды талдау бойынша ұсыныстарды қолдайтын тиімділік және деректер талқыланады. Білім беру технологиясының инновациялар картасына негізделген төмендегі ағаш картасы 2022 жылы білім беру технологиялары индустриясының негізгі тенденцияларының әсерін көрсетеді. EDTECH–тің негізгі тенденциялары иммерсивті, геймификацияланған, жекелендірілген оқыту және бейне арқылы оқыту сияқты онлайн оқытуға негізделген шешімдерге қатысты. Covid–19 пандемиясы және онлайн сабақтардың икемділігі бұл ауысымның себептері болып табылады. Сонымен қатар, жасанды интеллект және үлкен деректерді талдау шешімдері оқушылар

мен әкімшіліктің деректерін оқытуды және мектепті басқаруды оңтайландыру үшін пайдаланады. Бұлтты есептеу икемділік пен тиімділікті арттыра отырып, инфрақұрылымы жоқ масштабталатын платформалар арқылы бұған ықпал етеді. Ақырында, білім беру технологиясының стартаптары академиялық сертификаттар мен басқа құжаттарды тексеру үшін блокчейнді пайдаланады, сонымен қатар сыныптағы әр түрлі іс-шаралар мен мектептегі іс-шараларды бақылау үшін заттар интернетін пайдаланады.

Компьютерлік оқыту, АКТ арқылы оқыту деп те аталады, оқуды жеңілдететін құрал ретінде насихатталады. Бүгінгі таңда қолданылатын түрлері – онлайн оқулықтар, компьютерлік модельдеу, Kahoot сияқты оқу ойындары!, және интерактивті онлайн мәселелерді шешу. АКТ рөлі мекемелердің барлық түрлерінің білім беру және оқыту әрекеттерінде тез кеңейіп келе жатқандықтан, жақсы ойластырылған, оқушыға бағытталған АКТ қажеттілігі артып келеді.

Геймификация дәстүрлі оқыту әдістерін ойын механикасымен біріктіреді. Бұл мұғалімдерге оқу бағдарламасын интерактивті және қызықты етуге мүмкіндік береді. Екінші жағынан, маңызды ойындар оқушыны белгілі бір нысандар мен мақсаттарға бағыттау үшін әдеттегі ойын құрылымын ұстанады. Бұған жету үшін edtech стартаптары AR немесе VR және смартфондар арқылы ойындар ұсынады. Ойынға негізделген оқыту оқушылардың бәсекеге қабілеттілігіне оң әсер етеді және олардың мотивациясын арттырады. Кейбір стартаптар сонымен қатар мұғалімдер мен студенттерге әлеуметтік дағдыларын жетілдіре отырып, бірлескен экожүйені қамтамасыз ететін әлеуметтік ойындарды ұсынады. [1] Бұл бағыт арқасында оқушылар:

- Өз бетінше оқу;
- Біліктілікті арттыру немесе толық қайта даярлау;
- Жағдайды және сіздің мүмкіндіктеріңізді жылдам бағалау;
- Шешім қабылдау және олар үшін жауап беру;
- Өмір сүру және еңбек жағдайларының өзгеруіне бейімделу;
- Қызметтің жаңа тәсілдерін әзірлеу немесе оларды оңтайландыру мақсатында

бұрынғысын өзгерту сынды жаңа қасиеттерді игереді.

Ал ол үшін келесі инновациялық оқыту түрлерін қарастырайық.

1. Білім берудегі виртуалды шындық (VR)

Виртуалды шындық технологиясы қазірдің өзінде технология әлеміндегі ең танымал нәрсе. Ірі компаниялар осы технология үшін қатыгез соғысқа дайындалуда, соның ішінде Google, Sony, Oculus (Facebook қолдауымен), Samsung және басқалары. Виртуалды шындық технологиясын қолданудың бір саласы–білім беру. Виртуалды шындық арқылы студенттер 3D әлемімен өзара әрекеттесу арқылы үйрене алады. Google виртуалды шындық технологиясы арқылы мектептерде эмпирикалық оқытуды енгізудің алдыңғы қатарында.

2. Жасанды интеллект және машиналық оқыту

Жасанды интеллект технологияның барлық деңгейлерінде, ең төменгі деңгейден ең жоғары деңгейге дейін қолданылады. Жасанды интеллект мектептерде пәндерді бағалау және жақсартуды қажет ететін салалар бойынша кері байланыс беру сияқты негізгі әрекеттерді автоматтандыру үшін қолданылады. Ол сондай-ақ студенттер арасында, әсіресе ерекше қажеттіліктері бар студенттер арасында жеке оқытуды жақсарту үшін қолданылады. Машиналық оқытудың көмегімен оқушылардың жеке қажеттіліктерін ескеретін бейімделу бағдарламалары жасалды. Жасанды интеллект мұғалімдері студенттерге математика және жазу сияқты пәндерді оқытуға арналған.

3. Білім беру үшін бұлтты есептеу

Бұлтты есептеу технологиясының арқасында білім беру ресурстарына әлемнің кез келген нүктесінен қол жеткізуге болады. Мектептің бұлтты терминалында жазбаша сабақтар, аудио сабақтар, бейнелер және бейне тапсырмалар сияқты маңызды ресурстарды сақтауға болады. Оқушылар бұл ресурстарға үйден шықпай-ақ қол жеткізе алады, сонымен қатар тапсырмаларды орындап, оларды оқытушыларына жібере алады. Студенттердің тапсырмаларды орындамағаны үшін жасаған жалған сылтаулары өткенге айналуы мүмкін. Бұлтты есептеу сізге көптеген кітаптарды алып жүруден немесе жергілікті кітапханада өмір сүруден құтқарады. Бұл технология студенттерге оқытушымен тікелей эфирде байланысуға мүмкіндік береді.

4. 3D басып шығару

3D принтерлер қазірдің өзінде білім беру саласында дауыл тудыруда және студенттер оларды жақсы көреді. Бұрын оқулықтармен оқытылған мазмұнды енді 3D модельдері арқылы көрсетуге болады. Осы Басып шығару техникасының арқасында студенттер күрделі деп саналатын нәрсені жақсы түсіне алады. Жоғары оқу орындарында 3D басып шығаруды инженерлер мен жүйелік дизайн-нерлер соңғы жүйелерді жобалау кезінде қолданылатын прототиптерді жасау үшін пайдаланады. 3D басып шығару тұжырымдамаларды қабылдайды және оларды нақты етеді.

5. Білім беру мекемелеріндегі әлеуметтік желілер

Білім беру мекемелері әлеуметтік медианың ықпалын пайдаланудан тыс қалмады. Шын мәнінде, бұл әлеуметтік медиа сайттардың көпшілігі кампустарда құрылды және алғашқы қолданушылар колледж студенттері болды. Университеттер мен колледждер бір-бірімен бірнеше

континентте болса да, әлеуметтік медиа сайттары арқылы сөйлесе алады. Осы сайттар арқылы олар конкурстар, кездесулер мен кештер ұйымдастыра алады. Әр түрлі мектептердегі оқушылар өмірді өзгерте алатын идеялармен бөлісу үшін әлеуметтік медианы пайдаланады.

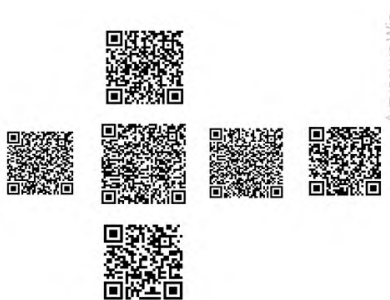
6. Мектептерде биометрияны қолдану

Енді сабаққа келмеу және алдау болмайды! Мектептерде биометриялық жүйелерді енгізу білім беруді ретке келтіруге және тәртіпті арттыруға көмектесті. Бетті тану, саусақ ізі, дауысты тану және көзді бақылау – бұл мектептер өз қызметін оңтайландыру үшін енгізген биометриялық әдістердің бірі. Оқушылардың сабаққа қатысуын бақылау үшін пайдаланудан басқа, олар кітапханадағы кітаптар сияқты мектеп құндылықтарын қарызға алуда қолданылады. Мұғалімдер оқушылардың өздері үйреткен материалды қалай игеретінін бақылау үшін көзді бақылау әдістерін қолданады. [2]

Қазіргі таңда ұсынылған барлық түрлер оқушылар арасында кеңінен қолданылатыны жайында атап өткен болатынбыз. Балабақша, мектеп, курстар барлық атап өтілген ұйымдар пандемия арқасында білім әлеміне жаңа тыныс ретінде жаңа құралдар мен әдіс–тәсілдерді молынан алып келді.

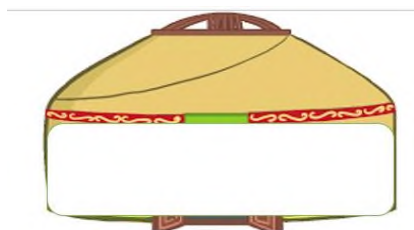
Мысалыға ұсынатын болсақ, мектепте өткізілген тәрбие сағаттарында дәстүрлі оқыту түрінде қолданылған әдіс–тәсілдерді атап өте кетейік. Ақпан айының 5 жұлдызында 11 сынып оқушылармен бірге «Мен Қазақстан болашағымын» тақырыбында ашық сабақ өткен болатын. Сабақ барысында геймификациялық әдіс қолдану арқасында, сабақ барысында оқушылардың толығымен қызығу–шылығын оятуға алып келген болатын. Әр–тәсілдеді толығымен қарастырып көрейік.

Сабақ басы оқушылар арасында психологиялық ахуалды жоғарлату барысында стикерлер таратылып, әр стикерге бір тілектен жазылып, келесі топпен алмасу арқылы, шаршаған оқушылардың көңіл–күйі көтеріліп, сынып ішіндегі атмосфераны қалыптастыруға септігін тигізді. Тақырыпты ашу айқындау үшін видеоматериал көрсету арқылы өткен тарихымызға үніліп, қосымша сұрақтар қойылды. Сабақтың алғашқы тапсырмасы мемлекетіміздің тарихына, салт–дәстүріне қатысты қойылды. Бірақ, сабақтың жаңашылдығы, әр топқа QR кодты куб таңдалып, сөзжұмбақты шешкен болатын.

1–сурет. QR коды бар куб схемасы

Алғашқы топ «Тәрбие», екінші топ «Білім» сөзін тауып алды А.Аймағамбетов атап өткендей : «Дебат–бір жағынан ойын болса, бір жағынан білім беру технологиясы». Еінші тапсырмада әр топ тапқан сөздерді топ құндылығы ретінде алып, постер құрап Карл–Поппер форматындағы қысқаша форматтағы пікірталас өткен болатын. Оқушылар «Қазақстанның болашағы үшін қандай құндылық маңызды» резалюциясында ойларын анық айтып, бір–бірлерімен қызықты фактілер ұсына отыра құндылықтарын дәлелдеді. Қорытынды бойынша, екі топтың ойы біріктіріліп, Қазақстан мемлекетін көркейту үшін біліммен қатар тәрбиені көтеру қажеттілігі түсіндіріліп, пікір алмастырылды. Ойын бары–сында топпен жұмыс және «Әрбір адамның ойы құнды!» қағидасы ұстанылды. Сабақ қорытындысы ретінде рефлексия ретінде оқушыларға киіз үй пішіндес стикерлер беріліп, оқушылардың ойы қағаз бетіне түсірілген болатын.

2–сурет. Киіз үй стикерлері

Барлық оқушылармен бірге киіз үй құрау арқылы, басты міндеттерімен, ұстаздың жылы лебіздері айтылып, оқушылардан кері байланыс алу арқылы, сабақ аяқталды. Қызықты әдіс тәсілдер қолданылуы, оқушылардың осыған дейін өткізілген тәрбие сағаттарына қарағанда, сабақ барысын белсенді бола отырып, сабақ мақсатына барлық топ мүшелерінің жетуіне мүмкіндік берді.

3-сурет.

Инновациялық технологияларды қолдануда Қазақстанның алдыңғы қатарлы НЗМ, БИЛ мектептерін атап өтуге болады. Мектептерде қолданылатын оқыту түрлері дәстүрлі мектепке кіріктереліген сәттен-ақ бірталай жетістіктер олимпиадаларда білінуде. Бұл технологиялардың барлығының артықшылықтары бар және жалпы оқуды жақсартады. Алайда, шығындар мен техникалық мәселелер оларды игеруде және барынша пайдалануда маңызды проблемалар болып қала береді. Мысалыға айта кетейін болсақ, Қазақстан аймақтарында интернеттің әлсіздігі, мектеп сыныптары толығымен АКТ-мен жабдықталмауы, білім беретін платформаларға толық кіру мүмкіндігі жоқ болуы. Осы технологияларды енгізу кезінде бастапқы сатып алу мен қызмет көрсетудің қолжетімділігін, оқушылар мен оқытушылардың тәжірибесін және техникалық мүмкіндіктерді, сондай-ақ мұндай жүйелердің оқу ортасында қолайлылығын ескеру қажет.

Әдебиеттер тізімі:

1. 2022 жылғы білім беру технологиясының үздік 10 тенденциясы мен инновациясы <https://www.startup-insights.com/innovators-guide/education-technology-trends-innovations/>
2. Білім беруге арналған Үздік 6 технологиялық инновация <https://www.theamegroup.com/top-6-technology-innovations-education/>